

2023-10-20

Vårt dnr. SKH2023/384/1.3.3

Ert dnr. U2023/01467

Regeringskansliet

Utbildningsdepartementet

Utbildningsministern

Underlag från Stockholms konstnärliga högskola (SKH) till regeringens forsknings- och innovationspolitik

Stockholms konstnärliga högskola (SKH) har inbjudits att inkomma med underlag till regeringens arbete med den kommande forsknings- och innovationspolitiska propositionen, vars fokus är excellens, internationalisering och innovation. I underlaget redogör SKH för de forskningsprioriteringar som gjorts vid lärosätet och för den framtida inriktningen inom konstnärlig forskning och forskarutbildning. Vi belyser också hur SKH:s verksamhet förhåller sig till de politiska prioriteringarna hög kvalitet i forskning och utbildning, internationalisering och innovation. Samtidigt kommenterar vi lärosätets arbete med samarbeten och samverkan, såväl inom det konstnärliga forskningsområdet som med det omgivande samhället, och hur forskningsresultat kan nyttiggöras. Vi vill inledningsvis också nämna att SKH jämte övriga konstnärliga lärosäten inte ingått i den särskilda satsningen på profilmråden som initierades i förra forskningspropositionen som ny modell för fördelning av anslag. Därför kommenterar vi inte profilmråden specifikt, utan beskriver istället SKH:s strategiska och ständigt pågående arbete med att profilera lärosätets konstnärliga forskning för att främja dess excellens och konkurrenskraft.

Den fria konsten och kulturen är basen för demokratin. Kulturen har även en stor betydelse för samhällsekonomin och den konstnärliga forskningen har till syfte att utveckla kunskap som är till nytta både för utvecklingen inom konsten och för samhället i stort. Liksom konsten är den konstnärliga forskningen en central del i det demokratiska samtalet genom att debattera, ifrågasätta och gestalta komplexa frågor. Det är av stor vikt att SKH och den konstnärliga forskningen generellt får ökade resurser för att fortsatt kunna bidra till hela samhällets utveckling. SKH:s och de konstnärliga högskolornas låga basanslag för forskning medför svårigheter för våra forskare att ansöka om stora forskningsbidrag då resurserna för medfinansiering inte räcker till. Vi har också begränsade möjligheter att söka medel för infrastruktur.

Vi inleder vårt underlag med SKH:s viktigaste forskningsprioriteringar kopplade till de ekonomiska äskanden om ökade forskningsanslag som SKH gör fr. o. m 2024 och tillsvidare.

Kontinuerlig utveckling för excellens — förutsättningar

SKH har gjort en rad strategiska och kvalitativa prioriteringar för att ytterligare stärka lärosätets konstnärliga forskning: fortsatt utveckling av forskarutbildningen, kontinuerlig ökning av andelen externa forskningsmedel, fortsatt uppbyggnad av en forskningsinriktad samverkansmiljö både nationellt och internationellt, samt en stor infrastruktursatsning för en samlad gemensam fysisk miljö – SKH Stockholm.

En fortsatt hög internationell kvalitet inom SKH:s verksamhet uppnås genom:

- En ändamålsenlig infrastruktur med byggandet av SKH Stockholm i fokus. För detta behövs ökande utvecklingsmedel i form av satsningar på vår gemensamma byggnad som också blir ett samlande nav, en s.k. *hub*, för kulturella och kreativa näringar, kompetensutveckling samt ökad samling och spridning av konstnärlig forskning.
- En hållbar dimensionering av forskarutbildningen, det vill säga en kontinuerlig antagning av doktorander för en bibehållen kritisk massa.
- Att forskarstuderande på vetenskaplig grund knyts till SKH i anslutning till de konstnärliga lärarutbildningarna som genomförs i samarbete med Stockholms universitet.
- Anställningar som postdoktor (postdok) för att tillvarata kompetensen och säkerställa karriärutvecklingen hos nyligen disputerade konstnärliga doktorer.
- Internationellt samarbete inom forskarutbildning på konstnärlig grund, med examen inom ramen för SKH:s område. Intresse har visats från högskolor i både Norge, Danmark och Schweiz.
- Ett ökat antal internationella professorer, lektorer/forskare med forskning inom anställningen.
- Ett fortsatt högt antal externfinansierade projekt, vilket förutsätter såväl medfinansiering som utökat forskningsstödsarbete.
- Nya hållbara långsiktiga samarbeten med nyckelpartner i och utanför Sverige.
- En internationell forskningsplattform på SKH för samarbeten inom konstnärlig forskning.
- Att utveckla konstnärliga forskningsprojekt i performativa och mediala praktiker som beaktar FN:s globala mål för hållbar utveckling Agenda 2030.

SKH äskar per år fr. o. m 2024 och tillsvidare om

- utvecklingsmedel om 15 mnkr för satsningar på vår gemensamma byggnad SKH Stockholm och utvecklingen av en *hub* för kulturella och kreativa näringar, kompetensutveckling samt ökad samling och spridning av konstnärlig forskning,

- ökat forskningsanslag om 15 mnkr för forskning på konstnärlig grund samt

- 2 mnkr för forskning på vetenskaplig grund.

En ledande konstnärlig högskola med banbrytande forskning — forskningsområden och prioriteringar

SKH utbildar morgondagens tongivande konstnärer, forskare och pedagoger som driver utvecklingen av konstarterna i samhället vidare och som forskar med den konstnärliga processen som metod, ibland i kombination med andra metoder, utifrån frågeställningar relevanta för utvecklingen av såväl verket och fältet som processen. Vi utvecklar experimentella, innovativa och samverkansdrivna konstnärliga forskningsmiljöer där dialogen kring konsten stärks och har utvecklat en miljö som genomsyras av högt i tak och utpräglad akademisk frihet.

SKH:s forskningsområde är konstnärliga praktiker och rymmer forskning inom flera inriktningar, bland annat cirkus, dans, film, media, opera, scenkonst och skådespeleri. Vi bedriver både nationella och internationella forskningsprojekt med en uttalad ambition att både i det dagliga arbetet och i den långsiktiga strategiska verksamheten vara ledande som konstnärlig forskningsaktör, såväl i Sverige som internationellt. Konstnärlig forskning är i en fas av dynamisk utveckling och Sverige har en ledande position i denna utveckling sett ur ett internationellt perspektiv. Idag är SKH den främsta konstnärliga högskolan i Norden. Att svensk högskolelag jämställer utbildning och forskning på konstnärlig grund med motsvarande på vetenskaplig grund, har väsentligt bidragit till dessa framsteg.

På SKH möts människor med olika bakgrund och perspektiv. Tillsammans skapar vi en banbrytande forskning som genererar ny hållbar kunskap och innovation, ständigt med utgångspunkt i konstnärlig praktik. SKH är också en mötesplats och en plattform i Stockholm för kreativa möten såväl inom konstnärlig forskning och utbildning som i samverkan med det omgivande samhället genom att bjuda in och attrahera en nyfiken allmänhet.

Forskningsmiljön

SKH:s forskningsmiljö med hög kvalitet ligger till grund för den examensrätt för forskarutbildning på konstnärlig grund som SKH beviljades 2016 och som var en milstolpe i högskolans utveckling. Forskningsmiljön vid SKH utvecklas kontinuerligt, bland annat genom professorers och lektorers forskning och doktorandernas pågående forskningsprojekt, som alla sker genom konstnärlig praktik.

Sedan examensrättigheten har 13 doktorander avlagt konstnärlig doktorsexamen i forskarutbildningsämnet performativa och mediala praktiker. Vid ingången av 2023 hade SKH en forskarutbildning på konstnärlig grund med 28 doktorander. Under året har ytterligare fyra doktorander disputerat och prognosen för 2024 är att ytterligare fyra doktorander kommer att disputeras, vilket tyder på en kontinuerligt god genomströmning i forskarutbildningen vid lärosätet. Detta stärker SKH:s forskningsmiljö och främjar utvecklingen i stort inom konstnärlig forskning.

Våra nydisputerade forskare har varit aktiva med postdoktorala ansökningar, till exempel till Vetenskapsrådet (VR). Under våren 2023 utlyste SKH den första postdoktorala anställningen. Vi ser det som mycket viktigt att kompetens från de som disputerar på SKH och andra svenska konstnärliga lärosäten tillvaratas och vi verkar också för likvärdiga och hållbara karriärvägar för våra doktorander och forskare. SKH strävar också efter att tillse ett ökat antal internationella professorer och lektorer/forskare med konstnärlig forskning inom anställningen.

SKH har sex externfinansierade konstnärliga forskningsprojekt beviljade från VR pågående under 2023. Det bedrivs också pedagogisk forskning vid SKH med två treåriga projekt finansierade, ett från Skolforskningsinstitutet och ett från Wallenbergstiftelserna. SKH har också sedan starten strategiskt satsat på att två gånger om året utlysa medel av basanslaget för interna forskningsprojekt som högskolans lärare kan söka. Flera sådana interna forskningsprojekt har expanderat till framgångsrika externa forskningsansökningar.

Framtida forskningsinriktningar

Förutom att fortsätta bygga upp en stark konstnärlig forskningsmiljö med hög kvalitet, som beskrivits ovan, har SKH en utpräglad inriktning på kollaborativ, experimentell, innovativ och samverkansdriven forskning. Detta skapar unika förutsättningar för innovation och excellens, bland annat i mötet med humaniora och naturvetenskap och ständigt med utgångspunkt i konstnärlig praktik. I anknytning till de konstnärliga lärutbildningarna som genomförs vid SKH i samarbete med Stockholms universitet vill vi framöver också kunna anta doktorander på vetenskaplig grund. Vi vill också utveckla arbetet med målet att bli Sveriges första konstnärliga universitet.

SKH:s vision sträcker sig längre än de konstområden som den befintliga verksamheten representerar. I framtiden vill vi också kunna examinera studenter inom fler konstnärliga fält upp till forskarutbildningsnivå. Vi ser det som väsentligt att andra konstformer, samverkan med kulturella och kreativa institutioner, sektorer och näringar samt olika vetenskapsfält bereds plats inom ramen för SKH:s expansiva forskningsmiljö. SKH vill också vidareutveckla den internationella forskningsplattformen för samarbeten inom konstnärlig forskning. Bland annat vårt internationella konferensflaggskepp *Alliances & Commonalities* samt den prisbelönta digitala tidskriften *VIS*, som vi beskriver närmare i avsnittet Internationalisering.

Etablering av SKH Stockholm

Lärosätet arbetar nu intensivt med att etablera SKH Stockholm — en gemensam byggnad på en tomt i Stockholms stad där hela SKH:s verksamhet samlas och som planeras stå klar 2029. Att flytta in i en gemensam byggnad skapar mervärden på många olika plan, såväl för framtida forskare, studenter och medarbetare som för kulturella och kreativa näringar i Stockholm. I *Kreativa Sverige! Förslag till ny nationell strategi för främjande av hållbar utveckling för företag i kulturella och kreativa branscher* (SOU 2022:44), lyfts platsens betydelse fram för att fullt ut frigöra de kulturella och kreativa företagets potential. SKH Stockholm motsvarar en

sådan plats. Som en öppen mötesplats med gemensam infrastruktur främjar SKH Stockholm på ett betydande sätt de kulturella och kreativa näringarna i Sverige. SKH är en samhällsaktör som bidrar till regeringens möjligheter att stödja utvecklingen inom dessa områden.

SKH Stockholm är en nödvändig och framåtsyftande infrastrukturensatsning som utgör ett viktigt led i utvecklingen av en banbrytande konstnärlig forskning och innebär samtidigt ett synliggörande av vår verksamhet i samhället, bland annat genom att möjliggöra ökad tillgänglighet och ett breddat deltagande. SKH Stockholm ökar därmed kontaktytan för samverkan med det omgivande samhället mångfald och våra forskningsresultat kan därmed få ytterligare spridning till nytta för samhället.

Fortsatta utvecklingsåtgärder är således nödvändiga för att möjliggöra SKH:s strävan att som blivande konstnärlig universitet fortsätta bedriva en ledande och unik verksamhet såväl nationellt som internationellt. Samtidigt krävs långsiktiga resurser som möjliggör utdelning i framtida resultat.

Hög kvalitet i forskning och utbildning

SKH:s visioner, mål och prioriteringar inom forskning, forskarutbildning och utbildning syftar till att stärka lärosätets, och därmed Sveriges, ledande position inom konstnärlig forskning. För att åstadkomma detta arbetar SKH bland annat aktivt för att stärka utbildningskvaliteten, utveckla det studentcentrerade lärandet, öka utbytet mellan utbildningarna och forskningsinriktningarna, samt stärka utbildningens forskningsanknytning. Det höga söktrycket till våra program visar på det stora intresset för, och relevansen i, de utbildningar som bedrivs vid SKH. Under 2022-2023 har lärosätet genomfört ett omfattande arbete med att vidareutveckla strukturen för programmen på såväl grundnivå som avancerad nivå. SKH ska erbjuda alla studenter en attraktiv forskningsbaserad utbildning med internationell prägel och av högsta kvalitet.

I syfte att säkra hög kvalitet inom konstnärlig forskning och utbildning analyserar vi återkommande hur utbildningarna bidrar till att utveckla konstfälten och samhällsutvecklingen såväl som ett livslångt lärande och hållbarhet för yrkesutövande konstnärer. Vidare har vi haft ett särskilt fokus på att vidareutveckla det dynamiska utbytet mellan forskning och utbildning med ett tillskott av externa konstnärliga forskare, vilka undervisar inom utbildningarna och på olika sätt deltar i forskningsprojekt. På så sätt tillförs kontinuerligt en kunskap som bidrar till att utveckla en stark och aktiv seminariemiljö vid SKH. Med vår årligen återkommande och mycket uppmärksammade forskningsvecka skapar vi goda förutsättningar för hög kvalitet i både forskning och utbildning genom kunskapsutbyte — både inom lärosätet och med det omgivande samhället, vilket samtidigt främjar nyttiggörandet av SKH:s konstnärliga forskning.

Under 2022-2023 har också en vidareutveckling av SKH:s kvalitetssäkringsarbete inom forskning fortsatt, något som kommer att genomsyra både forskning och forskarutbildning framgent. Lärosätet bedriver dessutom ett strukturerat och systematiskt arbete med aktiva åtgärder inom jämställdhet, jämlikhet och breddat

deltagande. Detta arbete är ytterst en kvalitetsfråga som är avgörande för utvecklingen av såväl SKH som samhället i stort.

Internationalisering

Internationella samarbeten inom högre utbildning och forskning är avgörande för att bedriva excellent forskning. Utöver våra viktiga samarbeten med andra lärosäten i Sverige, bland annat med Kungliga Tekniska högskolan (KTH) inom forskningscentrumet NAVET där SKH, Konstfack och Kungl. Musikhögskolan ingår som partners, har SKH därför också en särskild satsning på att etablera och sprida konstnärlig forskning inom SKH:s forskningsfält internationellt. Till exempel genom vår internationella konferens *Alliances and Commonalities* som SKH arrangerar vartannat år. I oktober 2022 genomfördes konferensen för tredje gången och fick ett stort genomslag med mycket positiv respons. Erfarenheterna från konferenserna har placerat SKH i frontlinjen som värd för internationella digitala och hybridkonferenser inom konstnärlig forskning.

Ett ytterligare exempel på SKH:s arbete med inriktning på internationellt samarbete är den digitala tidskriften *VIS – Nordic Journal for Artistic Research*, som lanserades under 2018 och har växt kontinuerligt. *VIS* utkommer med två nummer per år och är ett samarbete med Program for kunstnerisk utviklingsarbeid (PKU) i Norge, med fokus på att förstärka det nordiska samarbetet kring konstnärlig forskning. Tidskriftens syfte är att fungera som en grundläggande kunskapskälla för alla som vill ta del av, och fördjupa sig i, konstnärlig forskning i Norden. Tidskriften har rönt stor uppmärksamhet inom det internationella konstnärliga forskningsfältet och vunnit flera internationella priser.

Verksamheten vid SKH kommer även framgent att grundas på ett dynamiskt och aktivt samarbete med den internationella miljön för konstnärlig forskning och forskarutbildning. Vi ser också breddat deltagande som en viktig del av högskolans arbete för att öka kunskapsutbytet genom samarbeten och samverkan med andra länder. För att kunna vara drivande inom de konstnärliga områden där SKH verkar krävs en öppenhet och samverkan med omvärlden som inspirerar, utmanar och granskar oss. Internationalisering är således för SKH inte ett mål i sig, utan en förutsättning för att kunna bedriva forskning och utbildning på högsta nivå.

Gränsöverskridande samarbeten och strategiska partnerskap

SKH ingår globalt i ett flertal nätverk för gränsöverskridande samarbeten inom konstnärlig forskning och utbildning och vi koordinerar eller deltar i en rad olika strategiska partnerskap. SKH har också en rad pågående internationaliseringsprojekt som bland annat syftar till att främja internationella och interkulturella perspektiv i vår konstnärliga forskningsmiljö och att utveckla konstnärliga forskningsprojekt. Våra partnerskap spänner över flera verksamhetsområden och ger SKH möjlighet att samarbeta med organisationer i flera andra europeiska länder kring olika sätt att utveckla och stärka den högre utbildningen. De många strategiska partnerskapen internationellt stärker SKH:s konstnärliga forskning och utbildning, och genom dem kan SKH verka mer kraftfullt i byggandet av ett globalt varumärke.

Innovation

Vid SKH pågår banbrytande konstnärlig forskning. Med bilder, gestaltning och andra former av berättande som erbjuder nya vägar att tolka och förstå vår omvärld flyttar vi kunskapens gränser framåt. Med en ökande nivå av specialisering inom våra konstnärliga discipliner skapar SKH unika möjligheter för nyskapande, innovation och spjutspetsprogram inom både forskning och utbildning. Strategiska satsningar inom forskningen vid lärosätet syftar bland annat till att skapa synergier inom forskningsfältet och till att utveckla tematiska hybrider mellan konstnärlig forskning inom olika specialområden.

Lärosätets forskning kännetecknas i första hand av ett kollaborativt ingångsperspektiv där olika konstformer möts och samskapas. Vår forskning öppnar upp för kritiskt och kreativt tänkande kring hierarkier, maktrelationer, konventioner och normer — såväl inom skapandeprocesser som ifråga om estetiska och andra värderingar samt vad gäller sociala kategoriseringar och skiktningar. Sådan forskning är till nytta genom att möta många av dagens samhälleliga utmaningar.

Innovation i konstnärlig forskning

Innovation inom konstnärlig forskning innefattar ofta att utveckla tekniker, material och processer bland annat i syfte att skapa nya konstnärliga uttryck och formulera nya idéer, problem och koncept. Till skillnad mot exempelvis forskning inom humanvetenskaperna bedrivs den konstnärliga forskningen vanligen i olika typer av kostnadsintensiva miljöer. Detta medför att den konstnärliga forskningen också närmar sig forskning inom teknik och naturvetenskap och är alltmer inspirerad av STEAM-tänkande (Science, Technology, Engineering, Art and Mathematics) - en process som främjar samarbete mellan konst, vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik. Detta är en utvidgning av STEM-tänkandet (som endast prioriterar vetenskap, teknik, ingenjörsvetenskap och matematik) som vanligtvis uppfattats som ett sätt att leverera de färdigheter som krävs för högteknologiska, högt värderade jobb och därför ses som avgörande för ekonomiskt välstånd och utveckling.

Genom STEAM frigörs en större potential i tänkandet som också omfattar de fördelar som konstnärlig praxis ger och som driver innovationen inom konstnärlig forskning längre. Metoder som främjar en tydlig tillämpning av kreativitet och fantasi, i kombination med mer typiska STEM-färdigheter som matematiska färdighet och analys, anses vara vägar till djupare insikter och mer transformativ innovation. Detta syftar till att säkerställa att studenter och forskare förvärvar de multi-, trans- och interdisciplinära färdigheter som krävs för den framtida arbetsmarknaden. Genom inkluderingen av konst och med fokus på konstnärlig forskning ökar den intellektuella nyfikenheten och förbereder bland annat utvecklandet av lösningar på globala utmaningar.

Några exempel på detta inom den konstnärliga forskningen vid SKH kan nämnas. Till exempel ett projekt inom visuell media där de tekniska och konstnärliga aspekterna av fjärrsamarbete, virtuell filmskapande och skådespeleri i användning av social virtual reality (social VR) stod i fokus. Detta öppnar för att generera nya former av konstnärliga processer där människor på skilda håll i världen kan mötas och skapa filmiska verk på distans. I ett annat forskningsprojekt undersöktes relationen mellan den dokumentära berättaren och deltagare genom att öppna upp för interaktion, demokratisering och social innovation. Också i detta projekt ingick användningen av informationstekniker i form av 360-graders video och Augmented Reality (AR). Resultat av den forskning som bedrivs vid SKH kan också ses i ett forskningsprojekt inom dokumentärfilm som fokuserar människans relation till arbete i framtiden då AI och automation förväntas ersätta mänsklig arbetskraft i stor skala. Ett ytterligare exempel är SKH:s samarbete med Kungliga Tekniska högskolan (KTH) inom forskningscentrumet NAVET, där bl.a. ett forskningsprojekt inom film och media vid SKH analyserar filmproduktioners klimatpåverkan. Analysens resultat har använts i utvecklandet av ett verktyg i form av en klimatkalkylator, ELSA (LCA), för hållbar filmproduktion som nu är tillgängligt i alla filmutbildningar runt om i Sverige och i hela filmbranschen.

SKH innehar genom innovation, kreativitet och hög kvalitet en ledande position inom konstnärlig forskning. I vårt arbete fördjupar SKH ständigt samtidskonstens betydelse för våra livsvillkor. Att fortsätta förstärka och utveckla den konstnärliga forskningen och utbildningen är därför nödvändigt, samtidigt som den akademiska friheten värnas. Ökade utvecklingsmedel för etableringen av SKH Stockholm samt ökat forskningsanslag för forskning på konstnärlig grund och för forskning på vetenskaplig grund utgör förutsättningar för detta arbete. Ett arbete som SKH också fortsättningsvis kommer att bedriva med fokus på hög kvalitet i forskning och utbildning, internationalisering och innovation.

Underlaget har beslutats av rektor Paula Crabtree efter föredragning av vik. chef för forskningskansliet Rikard Apelgren och chef för forskningskansliet Ann Kroon. Beredning av underlaget har skett i samråd med vicerektor för forskning Cecilia Roos och högskoledirektör Eva Öquist.

Med vänlig hälsning

Paula Crabtree
Rektor